Veiligheidsregio Haaglanden

Regionaal Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing
2027-2030

Inleiding

De voorbereiding op en de beheersing van rampen en crises is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Binnen de veiligheidsregio werken de brandweer, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), de negen gemeenten en de Politie Eenheid Den Haag intensief samen om de veiligheid van inwoners, bezoekers en organisaties te waarborgen. Om ook in de toekomst effectief te kunnen optreden is een gezamenlijke, toekomstgerichte voorbereiding noodzakelijk.

Wat is het beleidsplan?

Dit beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing[1] beschrijft de strategische koers van de veiligheidsregio voor de multidisciplinaire voorbereiding op- en aanpak van rampen en crises in de periode 2027-2030. Het plan geeft richting aan de gezamenlijke ontwikkeling van de crisisbeheersing en vormt, samen met het regionaal risicoprofiel[2] en het regionaal crisisplan[3] het kader voor een robuuste, flexibele en toekomstgerichte regionale crisisorganisatie.

Hoe komt het beleid tot stand?

De basis voor dit beleidsplan wordt gevormd door het regionaal risicoprofiel. Dit profiel geeft inzicht in de risico's op rampen en crises die zich in Haaglanden voor kunnen doen en biedt de basis voor de strategische keuzes die in dit beleidsplan zijn gemaakt. Het beleid is opgesteld in overleg met de brandweer, gemeenten, GHOR en politie en is afgestemd met de omliggende veiligheidsregio's en de voornaamste crisispartners waaronder de waterschappen, Defensie en het Openbaar Ministerie.

Missie

De veiligheidsregio zet zich in voor de veiligheid van iedereen die in Haaglanden woont, werkt of de regio bezoekt. De kracht van de veiligheidsregio ligt in de samenwerking tussen de betrokken disciplines en crisispartners. Iedere organisatie brengt haar eigen expertise, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in. Vanuit deze sterke monodisciplinaire basis wordt multidisciplinair samengewerkt, zowel in de dagelijkse zorg bij kleinschalige incidenten als in de voorbereiding op- en tijdens de bestrijding van grote incidenten, rampen en crises. Wanneer de situatie daarom vraagt, wordt deze samenwerking uitgebreid naar andere relevante crisispartners en omliggende veiligheidsregio's als het gaat om regio-grensoverschrijdende rampen en crises en op gedeelde landelijke thema's.

Leeswijzer

In dit beleidsplan wordt de koers toegelicht op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing voor de periode 2027-2030. Het eerste hoofdstuk beschrijft de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het werk van de veiligheidsregio de komende jaren. Het tweede hoofdstuk gaat in op de ambities voor de komende periode: het investeren in de voorbereiding en paraatheid, het versterken van een weerbare samenleving en het bevorderen van kwaliteit en professionaliteit. Hiermee geeft het beleidsplan invulling aan de regionale opgaven en sluit het aan bij de ambities uit de Landelijke Agenda Crisisbeheersing[4].

[1] Het beleidsplan zoals bedoeld in de Wet veiligheidsregio's artikel 14.
[2] Het risicoprofiel zoals bedoeld in de Wet veiligheidsregio's artikel 15. Het risicoprofiel komt tot stand in overleg met hulpdiensten en crisispartners.
[3] Het crisisplan zoals bedoeld in de Wet veiligheidsregio's artikel 16.
[4] De Landelijke Agenda Crisisbeheersing (LAC) zet de landelijke koers uit op het gebied van crisisbeheersing voor de periode (2024-2029).

Ontwikkelingen

Het werk van de veiligheidsregio speelt zich af in een complexe, grotendeels dichtbevolkte en multiculturele regio. De regio wordt onder andere gekenmerkt door laaggelegen gebied en door Den Haag als bestuurscentrum van Nederland en Internationale stad van vrede en recht. De regio kent een grote diversiteit aan leefomgevingen: van compacte binnensteden en authentieke dorpen tot uitgestrekte tuinbouwgebieden, natuur- en recreatiegebieden en een intensief gebruikte kuststrook. Veel maatschappelijke, nationale en internationale ontwikkelingen komen hier samen. Dat stelt bijzondere eisen aan de voorbereiding op risico's, de hulpverlening en de crisisbeheersing. De maatschappelijke context verandert bovendien in hoog tempo. Geopolitieke ontwikkelingen, klimaatverandering, technologische innovaties en demografische veranderingen beïnvloeden de aard en omvang van risico's. Deze ontwikkelingen staan niet op zichzelf, maar versterken elkaar.

Geopolitieke spanningen en gevolgen van klimaatverandering

Geopolitieke spanningen zorgen ervoor dat militaire en hybride dreigingen en langdurige uitval van vitale voorzieningen steeds realistischer worden. Het versterken van de militaire paraatheid is primair een landelijke opgave, maar dit heeft ook gevolgen voor veiligheidsregio's. De komende jaren wordt duidelijk welke civiele ondersteuning Defensie vraagt en welke impact dit heeft op de regionale crisisorganisatie. Een goede samenwerking met Defensie blijft daarbij van groot belang. Ook de gevolgen van extreem weer worden steeds zichtbaarder. Nederland is de afgelopen jaren geconfronteerd met wateroverlast, hitte, droogte en diverse natuurbranden. De meest recente klimaatscenario's van het KNMI laten zien dat extreem weer vaker voorkomt en een groter beroep doet op preventie, hulpverlening en crisisbeheersing. Daarbij wijst het RIVM erop dat verschillende maatschappelijke ontwikkelingen steeds vaker gelijktijdig optreden en elkaar versterken. Deze zogenoemde polycrises vragen om een crisisorganisatie die ook onder complexe en langdurige omstandigheden effectief kan blijven functioneren.

Landelijke ontwikkelingen

Hoewel de veiligheidsregio primair verantwoordelijk is voor de regionale dagelijkse zorg en crisisbeheersing, wordt er steeds vaker een beroep gedaan op veiligheidsregio's bij het oppakken van landelijke vraagstukken. Er worden steeds meer landelijke crisisplannen opgesteld en landelijke crisisteams ingericht. Voorbeelden van deze teams zijn het Landelijk Operationeel Team (LOT) en het Interregionaal Beleidsteam (IRBT). Voor de bemensing en informatiepositie van deze teams wordt een (niet vrijblijvend) beroep gedaan op de veiligheidsregio's. Daarnaast wordt landelijk gewerkt aan een toekomstbestendig communicatienetwerk voor de hulpdiensten met de vervanging van C2000 door VMX. Al deze ontwikkelingen vragen ook een regionale implementatie. De uitdaging is om regionale regie en autonomie te behouden maar ook aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen.

Stapeling van risico's en schaarse capaciteit

Naast deze ontwikkelingen verandert ook de samenleving zelf. Verdichting van de bebouwde omgeving, de energietransitie, duurzame bouwmethoden, vergrijzing en polarisatie leiden tot nieuwe uitdagingen. Tegelijkertijd sluit wet- en regelgeving niet altijd aan bij deze ontwikkelingen, waardoor risico's complexer worden en incidenten vaker een langere duur en grotere maatschappelijke impact hebben. Daar komt bij dat de hulpdiensten en gemeenten te maken hebben met toenemende schaarste aan personeel. Een krappe arbeidsmarkt, uitstroom van ervaren medewerkers, hogere vakbekwaamheidseisen en ruimere verlofmogelijkheden zetten de inzetbaarheid van zowel beroeps- als vrijwillige medewerkers onder druk. Ook concurreren publieke organisaties, waaronder Defensie, steeds vaker om dezelfde professionals. Deze ontwikkelingen vragen om scherpe keuzes in de inzet van mensen en middelen en om duidelijke afspraken over functionarissen die meerdere vitale rollen vervullen.

Ambities voor 2027-2030

De samenleving verandert in hoog tempo. Klimaatverandering, de energietransitie, digitalisering, geopolitieke spanningen en militaire en hybride dreigingen zorgen ervoor dat crises steeds complexer, minder voorspelbaar en langduriger worden. Tegelijkertijd raken maatschappelijke opgaven steeds sterker met elkaar verweven, waardoor crises zich niet langer beperken tot één sector, organisatie of bestuurslaag. Om Nederland hierop voor te bereiden is de Landelijke Agenda Crisisbeheersing opgesteld. De veiligheidsregio omarmt de ambities uit deze agenda en vertaalt deze naar de regionale context. De komende jaren wordt gewerkt aan het investeren in voorbereiding en paraatheid, het versterken van een weerbare samenleving en het vergroten van de kwaliteit en professionaliteit.

Visie

Het werk van de veiligheidsregio speelt zich af in een complexe, dichtbevolkte en multiculturele regio. Het merendeel van de incidenten is kleinschalig en wordt dagelijks effectief afgehandeld door brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening en gemeenten. Daarbij vindt multidisciplinaire samenwerking vaak vanzelfsprekend plaats. Wanneer de situatie daarom vraagt, wordt opgeschaald naar een regionale crisisorganisatie. De kracht van deze samenwerking ligt in sterke en professionele kolommen die ieder hun eigen verantwoordelijkheid nemen en gezamenlijk optreden waar dat nodig is. Een goed functionerende monodisciplinaire organisatie blijft daarmee de basis voor succesvolle multidisciplinaire crisisbeheersing.

Sinds de invoering van de veiligheidsregio's is de context voor rampenbestrijding en crisisbeheersing flink veranderd. Waar de organisatie oorspronkelijk was ingericht op lokale en relatief afgebakende incidenten, zoals een grote brand of een verkeersongeval, vragen de ontwikkelingen steeds vaker om langdurige, grootschalige en grensoverschrijdende aanpak. Tijdens de coronapandemie en de opvang van vluchtelingen bleek dat bestaande crisisstructuren niet altijd passend zijn voor nieuwe maatschappelijke opgaven. Ook vraagstukken als cyberdreigingen, langdurige uitval van vitale voorzieningen, militaire en hybride dreigingen en de weerbaarheidsopgave laten zich niet vanzelfsprekend onderbrengen binnen één discipline of bestaande crisisstructuur. Hoewel de veiligheidsregio primair verantwoordelijk is voor de regionale dagelijkse zorg en crisisbeheersing, wordt er steeds vaker een beroep gedaan op veiligheidsregio's bij het oppakken van landelijke vraagstukken. Landelijke crisisstructuren, gezamenlijke voorbereidingen en interregionale afstemming vragen om een veiligheidsregio die niet alleen regionaal verbindt, maar ook een herkenbare coördinerende en vertegenwoordigende rol vervult richting andere veiligheidsregio's, het Rijk en landelijke partners.

Deze ontwikkeling vindt plaats in een context waarin veiligheidsregio's de afgelopen jaren zijn geconfronteerd met een uitbreiding en verzwaring van taken, terwijl de beschikbare capaciteit en middelen niet in hetzelfde tempo zijn meegegroeid. Daarnaast sluit het huidige stelsel van crisisbeheersing niet altijd meer aan op de hedendaagse praktijk. Zo is de bovenregionale samenwerking in wet- en regelgeving nog beperkt verankerd, terwijl deze in de praktijk steeds belangrijker wordt.

De Veiligheidsregio Haaglanden kiest daarom voor een organisatie die regionaal stevig is verankerd, intensief samenwerkt met crisispartners en deelneemt aan bovenregionale en landelijke samenwerking op basis van de uitgangspunten in de bestuurlijke afspraken[5]. In de komende beleidsperiode wordt de governance en inrichting van de veiligheidsregio verder doorontwikkeld, zodat deze blijft passen bij de veranderende opgaven. Daarbij blijft het principe van verlengd lokaal bestuur het fundament, met ruimte voor intensievere landelijke samenwerking wanneer de aard van de risico's daarom vraagt. Daarbij blijft het uitgangspunt dat landelijke samenwerking de regionale uitvoering ondersteunt en aansluit bij de risico's en behoeften van Haaglanden.

[5] Bovenregionale samenwerking: De stap naar voren' vastgesteld in het Veiligheidsberaad van 16-03- 2026

Investeren in voorbereiding en paraatheid

De veiligheidsregio investeert de komende jaren in een sterke gezamenlijke voorbereiding en paraatheid, zodat de crisisorganisatie zo goed mogelijk is voorbereid op huidige en toekomstige rampen en crises. Daarom wordt verkend wat een passende en robuuste crisisorganisatie vraagt inclusief de overgang van de crisisorganisatie naar de reguliere organisatie(s) en wordt de informatiepositie verder versterkt.

Robuuste en flexibele crisisorganisatie

De verwachting is dat langdurige en onbekende crises steeds vaker voorkomen en dat de toekomstige crises onvoorspelbaar worden in duur en omvang. Dat vraagt om een crisisorganisatie die niet alleen stevig is georganiseerd, maar ook wendbaar en flexibel kan inspelen op nieuwe omstandigheden. Daarom ontwikkelt de veiligheidsregio de huidige crisisorganisatie door naar een model met een robuuste kern, aangevuld met een flexibele schil van crisisfunctionarissen die zich snel kunnen aanpassen aan verschillende typen crises. In de komende beleidsperiode wordt onderzocht welke inrichting van de crisisorganisatie daarbij past. Daarbij is aandacht voor de rol en inzetbaarheid van piketfunctionarissen en de toekomstbestendigheid van de multipiketorganisatie.

Ook wordt verkend hoe de crisisorganisatie langdurig operationeel kan blijven, de wijze waarop functionarissen kunnen worden ondersteund om langdurig inzetbaar te blijven en hoe de aansluiting op de landelijke crisisstructuur verder kan worden versterkt. Om bij uitval van communicatiemiddelen of langdurige ontwrichting effectief te kunnen blijven werken, wordt onderzocht hoe het principe van een Commander's Intent kan worden toegepast. Door vooraf na te denken over de bedoeling, doelen en uitgangspunten van de crisisaanpak, kunnen onderdelen van de crisisorganisatie ook zelfstandig beslissingen nemen die passen binnen de afgesproken aanpak. Dit draagt bij aan een duidelijke taakverdeling, meer handelingsruimte en een robuuste aansturing onder uiteenlopende omstandigheden. Ook wordt aandacht besteed aan de overgang van de crisisorganisatie naar de reguliere verantwoordelijke organisaties. Dit is een randvoorwaarde voor het herstel van het maatschappelijke leven en de daarbij behorende infrastructuur.

Versterken informatiepositie

Effectieve crisisbeheersing vraagt om een sterke informatiepositie. Door de snelle maatschappelijke ontwikkelingen en de toenemende hoeveelheid beschikbare data groeit de behoefte aan actuele, betrouwbare en duidbare informatie. Daarom wordt, samen met Veiligheidsregio Hollands Midden (VR HM), verder gebouwd aan het Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK). Dit regionale informatieknooppunt verbindt data, technologie en expertise en ondersteunt de crisisbeheersing door signalen vroegtijdig te verzamelen, te analyseren en te delen. In de komende beleidsperiode wordt het VIK verder doorontwikkeld op basis van de informatiebehoefte van de verschillende gebruikers. Door informatie over extreem weer, natuurbrandrisico, uitval van vitale voorzieningen en gezondheid beter te duiden en beschikbaar te maken, kan zowel tijdens crises als in de voorbereiding daarop steeds informatiegestuurder worden gewerkt. De groeiende afhankelijkheid van informatie vraagt daarnaast om toekomstbestendige datahuishouding. Daarom investeert de veiligheidsregio in een veilige, betrouwbare en efficiënte inrichting van data en informatiesystemen. Hierbij wordt aandacht besteed aan de kwaliteit en toegankelijkheid van gegevens en de onderliggende technische infrastructuur.

Versterken van een weerbare samenleving

Geopolitieke ontwikkelingen, militaire en hybride dreigingen en de gevolgen van klimaatverandering vergroten de kans op langdurige maatschappelijke ontwrichting. Tegelijkertijd neemt de afhankelijkheid van vitale infrastructuur, digitale systemen en onderling verbonden ketens verder toe. Dit vraagt om een weerbare samenleving en een robuuste veiligheidsregio. Daarom investeert de veiligheidsregio de komende jaren zowel in de versterking van de maatschappelijke weerbaarheid als in de continuïteit van de eigen organisatie.

Continuïteit kolommen en opgeschaalde crisisorganisatie

De voorbereiding op rampen en crises is gebaseerd op vier sterke kolommen: brandweer, politie, geneeskundige hulpverlening en gemeentelijke crisisbeheersing. Een betrouwbare crisisorganisatie kan alleen functioneren wanneer deze basis op orde is. Tegelijkertijd zijn deze organisaties, net als de samenleving, afhankelijk van vitale voorzieningen zoals elektriciteit, (drink)water, digitale netwerken en communicatie. Langdurige uitval raakt daarom niet alleen de hulpvraag, maar ook de eigen operationele slagkracht. Binnen de weerbaarheidsopgave is de continuïteit van de veiligheidsregio's benoemd als belangrijke randvoorwaarde. Daarom blijft de veiligheidsregio de komende jaren investeren in de continuïteit van de hulpverlening en de opgeschaalde crisisorganisatie. Daarbij verschuift het uitgangspunt van voorbereiding op kortdurende verstoringen naar het in stand houden van de hulpverlening en crisisorganisatie tijdens langdurige uitval van vitale voorzieningen. Dit vraagt om aandacht voor afhankelijkheden van digitale systemen, alternatieve werkwijzen en voorzieningen en een crisisorganisatie die ook zonder reguliere infrastructuur effectief kan blijven functioneren. Haaglanden ontwikkelt zich tot een weerbare stedelijke veiligheidsregio met een robuuste crisisorganisatie die gedurende ten minste 72 uur zelfstandig kan functioneren, ook bij langdurige uitval van vitale voorzieningen.

Weerbaarheid fysieke leefomgeving

De samenleving en de fysieke leefomgeving veranderen voortdurend. Ontwikkelingen zoals verstedelijking en verdichting, de energietransitie, verduurzaming, innovatieve bouwmethoden en -materialen, vergrijzing, veranderende mobiliteit en een omvangrijke onderhoudsopgave leiden tot nieuwe en complexere risico's. Tegelijkertijd sluiten wet- en regelgeving niet altijd aan bij deze ontwikkelingen, waardoor de advisering over gebiedsinrichting en bouwwijzen en de bestrijding van incidenten steeds complexer worden. Om de (rest)risico's te verkleinen, zet de veiligheidsregio in op vroegtijdige, risicogerichte advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen en bouwplannen en op het actief beïnvloeden van beleid. Daarnaast worden handelingsperspectieven en beleidskaders ontwikkeld om tijdig in te spelen op nieuwe vraagstukken. De veiligheidsregio blijft alert op maatschappelijke ontwikkelingen en draagt waar mogelijk bij aan de modernisering van de (bouw)regelgeving en de verdere versterking van haar adviespositie.

Het activeren van de samenleving

Een weerbare samenleving vraagt om inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties die zich bewust zijn van risico's en weten hoe zij kunnen handelen tijdens een crisis. Bij langdurige en grootschalige maatschappelijke ontwrichting kan de overheid niet volledig voorzien in de hulpbehoefte. Zelfredzaamheid en samenredzaamheid zijn daarom onmisbaar om de maatschappelijke weerbaarheid te versterken. De komende beleidsperiode werkt de veiligheidsregio samen met gemeenten en landelijke partners aan de verdere ontwikkeling van een netwerk van lokale noodsteunpunten en coördinatiepunten. In 2026 worden hiervoor landelijke pilots uitgevoerd. De uitkomsten van deze pilots en de beschikbare financiering bepalen hoe dit netwerk de komende jaren verder wordt ingericht. Daarnaast wordt verkend hoe burgerinitiatieven en spontane hulpverlening kunnen worden verbonden aan de voorbereiding en inzet van de gemeentelijke en regionale crisisorganisatie. Risicocommunicatie vormt een belangrijk instrument om de samenleving weerbaarder te maken. Samen met de gemeenten informeert de veiligheidsregio inwoners en bezoekers over mogelijke risico's en biedt zij concrete handelingsperspectieven om zich hierop voor te bereiden. Het platform Haaglanden Veilig wordt hiervoor verder doorontwikkeld, waarbij gemeenten en partnerorganisaties intensiever samenwerken aan campagnes en voorlichting voor inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Bevorderen van kwaliteit en professionaliteit

Om zowel in de voorbereiding als tijdens de aanpak van crises effectief met elkaar samen te werken wordt de komende periode geïnvesteerd in de verdere professionalisering van de crisisbeheersing. Dit wordt gedaan door het bevorderen van samenwerking, het stimuleren van een sterke leercultuur en door ruimte te creëren voor innovatie.

Netwerkmanagement

De voorbereiding op en aanpak van rampen en crises is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van hulpdiensten, gemeenten en verschillende crisispartners. Denk hierbij aan Defensie, drinkwaterbedrijven, netbeheerders, het Openbaar Ministerie, Rijkswaterstaat, de telefoniesector en waterschappen. Door de toenemende verwevenheid van maatschappelijke opgaven en de groeiende landelijke afstemming wordt een goede samenwerking binnen dit netwerk steeds belangrijker. De veiligheidsregio versterkt daarom haar rol als netwerkorganisatie. Waar de afgelopen jaren vooral is geïnvesteerd in het verdiepen van de samenwerking met afzonderlijke partners, verschuift de focus naar netwerkmanagement: het ontwikkelen, onderhouden en benutten van een samenhangend netwerk waarin kennis en expertise effectief worden verbonden. Daarbij wordt de samenwerking met buurregio's (Hollands Midden, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid), landelijke netwerken en waar nodig maatschappelijke partners verder geïntensiveerd. Gezamenlijk worden ervaringen uitgewisseld, kennis ontwikkeld en handelingsperspectieven uitgewerkt op het gebied van onder meer klimaatveiligheid, schuilen en evacueren, stralingsincidenten, schaarste en militaire of hybride dreigingen.

Leren en evalueren

Haaglanden is een regio met een hoge incidentdichtheid. Daardoor beschikken crisisfunctionarissen over veel praktijkervaring. Toch is het van belang om te blijven leren. De veiligheidsregio blijft investeren in een sterke leercultuur waarin oefenen, evalueren en kennisdelen vanzelfsprekend zijn. Het uitgangspunt blijft 'train as you fight': realistisch oefenen in situaties die zoveel mogelijk aansluiten bij de praktijk, zowel fysiek als digitaal. Naast formele opleidingen en oefeningen wordt ook ruimte gecreëerd voor informeel leren, reflectie en het delen van ervaringen en successen. Daarnaast wordt de bovenregionale samenwerking op het gebied van leren en evalueren verder versterkt en sluit de veiligheidsregio aan bij landelijke ontwikkelingen, waaronder het programma 'Onderwijs Onderweg'. Evalueren vormt een onmisbaar onderdeel van deze leercyclus. De bestaande evaluatiesystematiek wordt toegepast bij GRIP-incidenten, oefeningen en grootschalige evenementen. In de komende beleidsperiode wordt onderzocht hoe deze systematiek verder kan worden doorontwikkeld, zodat zij ook aansluit bij langdurige, complexe en nieuwe typen crises.

Kennisontwikkeling en innovatie

Om voorbereid te blijven op nieuwe risico's investeert de veiligheidsregio in kennisontwikkeling en innovatie. Ontwikkelingen zoals cyberdreigingen, digitalisering en langdurige uitval van vitale voorzieningen vragen om nieuwe expertise, andere werkwijzen en innovatieve hulpmiddelen. De komende beleidsperiode wordt de kennis op deze thema's verder versterkt door middel van planvorming, kennisbijeenkomsten en specialistische ondersteuning. Daarbij wordt verkend hoe expertteams, bijvoorbeeld op het gebied van cyberveiligheid en resourcemanagement, de crisisorganisatie kunnen ondersteunen. Ook wordt de toepassing van scenariodenken verder ontwikkeld.

Daarnaast onderzoekt de veiligheidsregio hoe nieuwe technologieën het werk van crisisfunctionarissen kunnen ondersteunen. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de inzet van kunstmatige intelligentie (AI) voor scenariovorming, kennisontsluiting en besluitvorming, bijvoorbeeld door crisisfunctionarissen snel toegang te geven tot relevante informatie en handelingsperspectieven. Innovatie staat daarbij niet op zichzelf, maar draagt bij aan een crisisorganisatie die beter voorbereid is op toekomstige uitdagingen.